

شیوه استناد به این مقاله: داوری، حسین (۱۳۹۶) خواندن به مثابه یک مهارت راهبردمحور: حلقه مفقوده در نظام آموزشی ایران. فصلنامه پژوهش‌های خواندن، ۱(۱)، ۳۵-۲۵.

خواندن به مثابه یک مهارت راهبردمحور: حلقه مفقوده در نظام آموزشی ایران

Reading as a strategy-based skill: a missing link in Iranian education system

Hossein Davari

حسین داوری^۱

Abstract

Background: Reading as an important skill in the realm of literacy has been accompanied by a great amount of literature. According to the literature on the topic, the strengthening and using this skill involves mastering some strategies which cannot be inevitable in the natural process of reading comprehension. In spite of the practical use of such strategies in English textbooks as first or second language in various societies, we do not know how Persian Reading textbooks in Iranian Education System use such strategies.

Purpose: This investigation seek to know whether Persian Reading textbooks had used strategy based – skill approach to teach reading or not?

Method: At first the most significant strategies in the field of reading comprehension skill are descriptively and analytically introduced. Then, to assess their variety and functionality, some lessons of

چکیده

زمینه: خواندن به مثابه یکی از مهارت‌های مهم سوادآموزی در سه دهه اخیر با حجم قابل توجهی از پژوهش‌ها همراه بوده است. به استناد این پژوهش‌ها، تقویت و بهره‌گیری موثر از این مهارت در گرو تسلط فراگیر بر راهبردهایی است که سهم بسزایی در آموزش طبیعی مهارت خواندن و درک مطلب دارد. با توجه به بهره‌گیری عملی از این دسته از راهبردها در کتاب‌های آموزش زبان اول و دوم در جوامع مختلف و به‌ویژه جوامع انگلیسی زبان، بررسی و تحلیل کتاب‌های آموزش خواننداری زبان فارسی در نظام آموزشی نشان می‌دهد که در آموزش این مقوله تا حد قابل توجهی از راهبردهای موثر این مهارت استفاده نشده است؛ نقصی که ماحصل آن برآورده نشدن اهداف آموزش این مهارت در نظام آموزشی است.

هدف: بررسی وضعیت کتابهای خواننداری ابتدایی از

^۱ - استادیار گروه زبان انگلیسی، دانشگاه دامغان، h.davari@du.ac.ir

the primary Persian Reading textbooks (grades ۳, ۴, ۵ and ۶) are studied.

Findings: Based on the findings which show a significant gap between such books and an acceptable situation, it is concluded that teach reading is not a strategy-based skill in such books. Undoubtedly, making use of the findings of such studies which have not been consider, can both be turned into a basis for developing such reading books by textbook developers and be used as a pretext for teaching reading skills by language teachers.

Keywords: Reading education, Strategy, Reading textbooks, Persian reading.

نظر توجه به راهبردهای آموزش خواندن هدف اصلی این پژوهش بود.

روش: ضمن بررسی توصیفی و تحلیلی مهم‌ترین راهبردهای مطرح در تقویت مهارت خواندن، به روش کیفی و تحلیل متن به ارزیابی تعدادی از درس‌های کتاب‌های خوانداری کلاس‌های سوم، چهارم، پنجم و ششم ابتدایی پرداخته شده تا میزان تنوع و کارکرد آنها در مقایسه با مهم‌ترین راهبردهای مطرح در این حوزه مقایسه شود.

یافته‌ها: آموزش خواندن در کتاب‌های خوانداری با رویکرد مهارت راهبردمحور فاصله دارد. بهره‌گیری از یافته‌های چنین پژوهش‌هایی که کمتر در حوزه کتاب‌های آموزش زبان فارسی صورت پذیرفته است، نه تنها می‌تواند در تألیف کتاب‌هایی از این دست بهره گرفته شود، بلکه به‌طور مشخص مدرسان این کتاب‌ها می‌توانند با درک این کاستی، از این راهبردها در آموزش بهتر مهارت خواندن در کلاس‌های خود استفاده نمایند.

کلیدواژه‌ها: آموزش خواندن، راهبرد، کتاب‌های خوانداری. خواندن فارسی

مقدمه

خواندن مهارتی چالش برانگیز است؛ زیرا اساساً برای بسیاری مقوله درک مطلب موضوعی چالش برانگیز است. چنین افرادی ممکن است واژه‌ای را خارج از بافت به‌خوبی درک کنند. اما رمزگشایی از آن در یک متن برایشان دشوار باشد. از این روست که خواندن مهارتی است که در آن درک مطلب به فرایند و توانایی‌ای اطلاق می‌گردد. به استناد گریب^۱ (۲۰۰۲) از دهه ۱۹۸۰ به بعد مقوله خواندن با

^۱. Grabe

دستاوردها و پیشرفت‌هایی در عرصه پژوهش همراه گشت. البته این پیشرفت‌ها به انگیزه و دستاویزی قابل - اعتنا برای پژوهش در حوزه زبان دوم تبدیل شده است. یافته‌های اولیه حاصل از این پژوهش‌ها را می‌توان در آثاری چون استانوویچ^۱ (۱۹۹۲)، هیث^۲ (۱۹۹۱) و پرسلی و همکاران^۳ (۱۹۹۴) یافت. به استناد گریب (۲۰۰۲) در حوزه زبان اول، دستاوردهای پژوهشی درباره مهارت خواندن را می‌توان حداقل در دو یافته مهم تقسیم‌بندی نمود که از آن جمله می‌توان به ضرورت آموزش فراگیران با هدف تبدیل به خوانندگانی راهبردمحور^۴ اشاره کرد. به استناد وی، برخی شواهد نشان می‌دهد که در برخی جوامع، مهارت خواندن در زبان مادری در نظام آموزشی عمدتاً نه به مثابه خواندن برای درک مطلب و یا به تعبیری، افزایش آگاهی فراگیر در راستای درک مفهوم اصلی متن، بلکه به عنوان مهارتی در خواندن مکانیکی متن؛ یعنی تشخیص واژه‌ها و روان‌خوانی پرشمرده می‌شود. در راستای پرکردن این خلأ، پژوهشگران این حوزه توصیه می‌کنند که خواندن به مثابه یک مهارت در راستای درک بهتر متن، معرفی شود؛ مهارتی که بایستی بر پایه راهبردهای مختلف بنیان نهاده شود.

از آنجا که مهارت خواندن دانش آموزان ایرانی پایین است و درک متن آنها ضعیف است، بررسی این نکته که علل این ضعف کدامند؟ اهمیت دارد. به نظر می‌رسد که یکی از علل ضعف مهارت خواندن استفاده نکردن از راهبردهای خواندن در سالهای آغاز آموزش رسمی باشد. در این مقاله ضمن معرفی راهبردهای خواندن، به جایگاه آنها در کتاب‌های آموزش مهارت خواندن در دیگر جوامع و به‌ویژه مهارت خواندن در کتاب‌های زبان انگلیسی اشاره شده و سپس با نگاهی آسیب‌شناسانه، به بررسی و ارزیابی این مهارت در کتاب‌های مهارت خوانداری دوره اول نظام آموزشی ایران پرداخته می‌شود.

---

^۱. Stanovich

^۲. Heath

^۳. Pressley et. al.

^۴. strategic readers

راهبردهای خواندن

به نظر دافی^۱ (۱۹۹۳) تعریف راهبردهای خواندن عبارت است از برنامه‌هایی برای حل مشکلاتی که خواننده در درک و ساخت معنا با آنها مواجه می‌شود. از منظر کندیو و دیگران^۲ (۲۰۰۷) راهبرد خواندن و درک مطلب رفتاری روانی و شناختی است که با هدف بهبود بخشی از درک مطلب در شرایط خاص تحقق می‌یابد. به استناد بلاک^۳ (۱۹۸۶) خواه در فراگیری زبان اول و خواه زبان دوم، فراگیران در هر سطحی چه ضعیف و چه قوی، از راهبردهایی متفاوت بهره می‌گیرند. به باور پیرسون و فیلدینگ^۴ (۱۹۹۱) راهبردها نه در خلأ که از طریق آموزش آگاهانه به فراگیران منتقل می‌شود و با به کارگیری و تکرار است که درک مطلب فراگیر تقویت می‌شود. به باور مک‌نامارا^۵ (۲۰۰۷) خواندن به معنای یک مهارت شناختی، بدون بهره‌گیری از راهبردهای درک مطلب ممکن نیست. جانزن^۶ (۲۰۰۲) درباره اهمیت راهبردهای خواندن به این موارد اشاره می‌نماید:

الف) راهبردهای خواندن، درک مطلب را در فراگیر تقویت می‌کند.

ب) فراگیران را به خوانندگان حرفه‌ای مبدل می‌سازد.

ج) راهبردها به خوانندگان کمک می‌کند تا فعالانه‌تر متن را پردازش کنند، درک مطلب خود را کنترل کنند و متن را با دانش خود از دنیای بیرون پیوند زنند.

رده‌بندی راهبردهای خواندن

از نخستین راهبردها در حوزه فراگیری خواندن در زبان اول که بعدها به زبان دوم هم منتقل شد، می‌توان به استناد برون و پالینسکار^۷ (۱۹۸۹) به مهارت‌های چهارگانه خلاصه‌سازی^۸، پیش‌بینی^۹، توضیح^۱ و

^۱. Duffy

^۲. Kendeou

^۳. Block

^۴. Pearson and Fielding

^۵. McNamara

^۶. Janzen

^۷. Brown and Palinscar

^۸. summarizing

^۹. predicting

پرسش‌سازی^۲ اشاره کرد، اما به‌طور مشخص در حوزه فراگیری خواندن به زبان اول به استناد جانزن (۲۰۰۲) راهبردهایی جدیدتر و کارآمدتر ظهور کرده‌اند که مبتنی بر رویکردهایی علمی هستند. در این بین، رویکردهای دوگانه پایین به بالا^۳ و بالا به پایین^۴ از جمله رده‌بندی‌های باسابقه و مشهور در حوزه پژوهش‌های خواندن محسوب می‌شوند که به استناد گریب (۲۰۰۲) در مهارت پایین به بالا خواننده در سطح واژه‌ها و رمزگشایی از آنها در سطح متن باقی می‌ماند و در مهارت بالا به پایین خواننده دانش دنیای بیرون و انتظارات خود را در راستای درک متن به کار می‌گیرد. اما جدای از این رویکرد اصلی، در طبقه‌بندی مهم‌ترین راهبردهایی که فراگیران در آموزش خواندن بهره می‌برند، با تقسیم‌بندی‌های متعددی روبرو هستیم؛ به‌عنوان مثال، بر اساس بررسی جانزن (۲۰۰۲)، مهم‌ترین راهبردهای به کار گرفته شده در بین دانش‌آموزان انگلیسی زبان در فراگیری مهارت خواندن در زبان مادری‌شان عبارت است از:

الف) نگاه اجمالی^۵؛ ب) پویش^۶؛ ج) پیش‌بینی^۷؛ د) دگرگویی^۸؛ ه) پرسش‌سازی^۹؛ و) استفاده از فرهنگ لغت^{۱۰}؛ ز) حدس زدن^{۱۱}؛ ح) یادداشت‌برداری^{۱۱}

به نظر مک‌نامارا (۲۰۰۷) اساساً آنچه یک خواننده را از غیرخواننده متمایز می‌سازد و زمینه بهره‌گیری از متن را میسر می‌سازد، توانایی تشخیص زمان و نحوه گزینش و استفاده از راهبردهاست. بنابراین استفاده از راهبردهای خواندن بخشی اجتناب‌ناپذیر در آموزش طبیعی درک مطلب است که باید در تمام دوران نظام آموزشی به فراگیران آموزش داده شود. این دسته از راهبردها باید آموزش داده شوند، تکرار و تمرین شوند تا به نحوی خودکار مورد استفاده قرار گیرند.

^۱. explanation

^۲. asking questions

^۳. bottom-up

^۴. top-down

^۵. skimming

^۶. scanning

^۷. paraphrasing

^۸. question generation

^۹. using dictionary

^{۱۰}. guessing

^{۱۱}. note-taking

کندیو و دیگران (۲۰۰۷) بر این باورند که مهارت خواندن در مراحل اولیه زندگی کودک شکل می‌گیرد که یکی از راه‌های تقویت آن در گام نخست بهره‌گیری از راهبردهایی چون فعالیت‌های پیش از خواندن^۱ است، یعنی خواننده پیش از ورود به مرحله خواندن موضوع را با تجارب و دنیای بیرون خود پیوند می‌زند. سپس به راهبردهای در حین خواندن^۲ متوسل می‌شود تا گام به گام درک مناسبی از متن حاصل آید و در مرحله بعد با راهبردهای متنوع پس از خواندن^۳ آشنا می‌شود تا درکی جامع از متن حاصل گردد. نتایج تحقیق آنها مبین آن است که آموزش مهارت خواندن باید از سنین آغازین سوادآموزی شروع شود و متناسب با رشد سنی، توانایی روانی و شناختی و نیز نوع و سطح متن بسط یابد تا شاهد پرورش خواننده راهبردمحور گردیم.

بازنمود راهبردهای خواندن در کتاب‌های خارجی

نکته قابل توجه آنکه این دسته از رویکردها و به تناسب آن راهبردهای مرتبط، تا حد قابل توجهی در کتاب‌های آموزش زبان انگلیسی به مثابه زبان اول به کار گرفته شده و به تبع آن به کتاب‌های آموزش زبان انگلیسی به فراگیران دیگر زبان‌ها راه یافته است؛ راهبردهایی که در نتیجه ظهور و گسترش رویکرد ارتباطی در حوزه آموزش زبان انگلیسی و نیز ارایه الگوهای تکلیف محور^۴ جایگاهی قابل توجه در کتاب‌های آموزشی یافته‌اند. حال نظر به دستاوردهای حاصل از پژوهش در این حوزه غنی و وجود نمونه‌های مطرح در قالب کتاب‌های آموزش زبان به‌ویژه در حوزه آموزش زبان انگلیسی خواه به‌عنوان زبان اول و یا زبان دوم یا خارجی، مقایسه آموزش مهارت خواندن زبان فارسی در نظام آموزش و پرورش مبین شکافی عمیق با یافته‌های مطرح در این عرصه است. بررسی و تحلیل کتاب‌های آموزش زبان فارسی و مقایسه آنها با یافته‌های پژوهشی در این حوزه و به‌طور مشخص نمونه‌های مشابه در زبان انگلیسی، می‌تواند تأییدی بر این مدعا باشد. بررسی نمونه‌هایی از متون آموزش زبان انگلیسی مبین آن است که این متون با شماری از تمرین‌ها و تکالیف متنوع در راستای مواجهه با متن همراهند و با بهره‌جویی از راهبردهای متنوع و متناسب با سطح و نیاز خواننده، به‌نحوی در پی افزایش درک مطلب هستند. نمونه‌هایی

^۱ . pre-reading

^۲ . while-reading

^۳ . post-reading

^۴ . task-based

از این دسته از راهبردها که در قالب تمرین‌های متنوع تجلی پیدا کرده و در مراحل مختلف خواندن و مواجهه با متن موضوعیت می‌یابند، به اجمال در این بخش معرفی شده است:

- فکر کردن در باره موضوع^۱
- پیش‌گزارش^۲ و پیش‌بینی درباره متن
- توجه به عنوان برای درک نکات اصلی متن
- فعال‌ساختن دانش قبلی درباره موضوع
- به تصویر در آوردن نکات اصلی متن^۳
- استفاده از طرح‌های تصویری^۴
- اندیشه‌گشایی متن (بارش فکری)^۵
- عنوان‌گذاری نمودارها^۶
- یادداشت‌برداری
- شخصی‌سازی موضوع^۷
- دگرگویی
- پوشش متن
- خلاصه کردن متن
- نگاه اجمالی به متن
- تشخیص توالی رویدادها^۸

---

^۱. thinking about the topic

^۲. previewing

^۳. illustrating main ideas

^۴. using graphics

^۵. brainstorming

^۶. labeling charts

^۷. personalizing the topic

^۸. recognizing the sequence of events

روش پژوهش

در این مقاله با بهره‌گیری از روش کیفی و نیز با استخراج پرسش‌های مرتبط با خواندن و درک مطلب در کتاب‌های خوانداری دوره ابتدایی، مبتنی بر فهرست راهبردهای خواندن به مثابه روش عملیاتی پژوهش، به تحلیل نوع و کارکرد این پرسش‌ها پرداخته شده است. برای نیل به این هدف، به طور تصادفی تعدادی از دروس کتاب‌های خوانداری سوم، چهارم، پنجم و ششم انتخاب گردید. در واقع کتاب‌های چهارگانه به‌عنوان جامعه آماری انتخاب و پرسش‌های هر درس مورد بررسی و تحلیل قرار گرفت تا دریاپیم چگونه این مهارت در قالب پرسش‌های مرتبط با حوزه خواندن در این کتاب‌های نو انتشار یافته تبلور یافته‌اند.

بررسی کتاب‌های آموزش خوانداری در نظام آموزشی

در این بخش با هدف نشان‌دادن خلأ بهره‌گیری از راهبردهای خواندن در نظام آموزش زبان فارسی، به بررسی نحوه آموزش مهارت خواندن در کتاب‌های خوانداری در کلاس‌های سوم، چهارم، پنجم و ششم دوره اول پرداخته می‌شود. بررسی درس‌های ارائه شده در این کتاب‌ها مبین آن است که تمرین‌ها صرفاً در قالب «درست و نادرست» و «درک مطلب» یا «درک و دریافت» خلاصه شده است و در مورد اشعار به تمرین‌هایی با عنوان «خوانش و فهم» بسنده شده است. به استناد مقدمه این کتاب‌ها، این بخش‌ها در همه درس‌ها ثابت است و پرسش‌هایی را در بردارد که به فراخور درون‌مایه متن‌ها در پی درس گنجانده شده و هدف آموزشی این بخش تقویت حافظه کوتاه‌مدت و پرورش دقت و توجه دانش‌آموزان است. از مقدمه این کتاب‌ها برمی‌آید که هدف از درک مطلب، تقویت تمرکز خوانداری و ایجاد صامت‌خوانی، درک اطلاعات صریح متن، رسیدن به استنباط، تلفیق اطلاعات متن و تفسیر اطلاعات متن است؛ اهدافی که البته به باور نگارنده ظاهراً بناست با محدود تمرین‌های کلیشه‌ای و ثابت ارائه شده حاصل آید.

(۱) کتاب خوانداری سوم:

در این کتاب درس اول و آخر از حیث پرسش‌های درک مطلب بررسی می‌گردد:

درس اول سه صفحه کتاب را به خود اختصاص داده و حاوی یازده پاراگراف است. پرسش‌های پایانی شامل درست و نادرست (دو مورد) و درک مطلب (دو مورد) است که سوال دوم هم ارتباط مستقیمی با متن ندارد. درس پایانی نیز سه صفحه از کتاب را به خود اختصاص داده که تنها به پرسش‌هایی با عنوان درک و دریافت (چهار مورد) ختم شده است. دو پرسش اول درک مطلب از متن و دو مورد بعدی

مرجع‌یابی است. در مجموع شاهد ارایه دو راهبرد در این دو درس هستیم؛ راهبردهایی که در دروس دیگر هم تا حد قابل توجهی به همین شکل تکرار شده است.

(۲) کتاب خوانداری چهارم:

در این کتاب درس دوم و شانزدهم؛ یعنی یک درس به آخر از حیث پرسش‌های درک مطلب بررسی گردید:

درس دوم سه صفحه کتاب را به خود اختصاص داده است. پرسش‌های پایانی شامل درست و نادرست (دو مورد) و درک مطلب (چهار مورد) است. درس شانزدهم سه صفحه کتاب را به خود اختصاص داده و حاوی شش پاراگراف است. پرسش‌های پایانی شامل درست و نادرست (سه مورد) و درک مطلب (چهار مورد) است. پرسش سوم از نوع دگرگویی است. در مجموع در این دو درس شاهد ارایه دو راهبرد هستیم؛ راهبردهایی که در دروس دیگر هم تا حد قابل توجهی به همین شکل تکرار شده است.

(۳) کتاب خوانداری پنجم:

در این کتاب درس سوم و بیستم؛ یعنی دو درس به آخر از حیث پرسش‌های درک مطلب بررسی گردید: درس سوم چهار صفحه از کتاب را به خود اختصاص داده که تنها به پرسش‌هایی با عنوان درک و دریافت (سه مورد) ختم شده است. درس بیستم سه صفحه از کتاب را به خود اختصاص داده که تنها به پرسش‌هایی با عنوان درک و دریافت (سه مورد) ختم شده است. با وجود آنکه دروس این کتاب حاوی اطلاعات و نیز حجم بیشتر نسبت به کتاب‌های پیشین است، از حیث تنوع پرسش‌ها و راهبردهای مرتبط با نوعی یکنواختی همراه است.

(۴) کتاب خوانداری ششم:

بررسی کتاب ششم که حجم مطالب آن، به نسبت پایه قبل، به نحو قابل توجهی افزایش یافته، مبین آن است که دروس با پرسش‌هایی با عناوین جدید «خودارزیابی» و «ایستگاه اندیشه» همراه شده که البته تفاوت چندانی با پرسش‌های درک مطلب ندارند.

نتیجه‌گیری و پیشنهادها

بررسی پیشینه پژوهش در حوزه آموزش و فراگیری مهارت خواندن در زبان اول، مبین آن بود که خواندن به‌مثابه مهارتی پویا متشکل از جنبه‌های روانی، اجتماعی و شناختی است که با وجود همه فراز و

نشیب‌هایش در حداقل سه دهه گذشته با دستاوردهای بزرگی همراه بوده است. آنچه از بررسی این دسته از پژوهش‌ها برمی‌آید آن است که آنچه در آموزش مهارت خواندن نقشی شایان ایفا می‌کند، توسل به راهبردهایی است که متناسب با سطح و سبک متن و نیز هدف و نیاز فراگیران طراحی و تدوین می‌شود که شرح آن در مقاله مرور و بررسی گردید. در این میان، بررسی کتاب‌های آموزش زبان فارسی در بخش موسوم به خوانداری نشان داد که آموزش خواندن در زبان فارسی نه در قالب یک مهارت راهبردمحور بلکه عمدتاً در قالب رویکردی پایین به بالا نگریسته شده که نحوه مواجهه با متن در قالب نوع تمرین‌ها و چارچوب‌بندی نسبتاً یکنواخت درس‌ها، شاهدهی گویا بر این مدعا است. تردیدی وجود ندارد که دروس کتاب‌های جدید از حیث موضوع، تنوع، قالب و تصاویر در مقایسه با کتاب‌های پیشین بسیار موفق‌تر هستند، اما از حیث بهره‌جویی از راهبردهای خواندن و درک مطلب تا حد مقبول فاصله دارند.

شایسته است مؤلفان کتاب‌های درسی در آموزش زبان فارسی، با بهره‌گیری بیشتر از دستاوردهای پژوهش‌های حوزه آموزش زبان اول و دوم، مقوله درک مطلب را فراتر از وضع موجود بدانند و در بازنگری کتاب‌های موجود، به راهبردهای مطرح خواندن توجه بیشتری داشته باشند. همچنین پیشنهاد می‌گردد برای رفع این کاستی‌ها، مدرسان این درس‌ها در قالب دوره‌های ضمن خدمت با دستاوردهای این حوزه آشنا شوند و در جهت معرفی و بهره‌گیری بیشتر از این مهارت‌ها، فراگیرانی راهبردمحور تربیت شوند. پرواضح است که تعلل در این بخش، نظام آموزشی را بیش از پیش از اهداف موردنظر خود باز می‌دارد زیرا به استناد کندیو و همکاران (۲۰۰۶) ضرورت توجه به مقوله خواندن در قالب یک مهارت راهبرد بنیاد در آینده توجه بیشتری را به خود معطوف می‌سازد. همچنین یافته‌های پژوهش‌هایی از این دست، در تألیف و نیز تدریس کتاب‌های دیگر زبان‌ها در نظام آموزش و پرورش (هم‌چون زبان انگلیسی) می‌تواند به نحو مؤثری مورد استفاده قرار گیرد.

منابع

- Block, E. (۱۹۸۶), The Comprehension Strategies of Second Language Readers, *TESOL Quarterly*, ۲۰, ۴۶۳-۴۹۲.
- Brown, D. & Palincsar, A. (۱۹۸۹), Guided, Cooperative Learning and Individual Knowledge Acquisition, in *Knowledge, learning and instruction*, L. B. Resnick (Ed.), Hillsdale, NJ: Lawrence Erlbaum, pp. ۳۹۳-۴۵۱.
- Duffy, G. (۱۹۹۳), Teacher's progress toward becoming expert strategy teachers, *Elementary School Journal*, ۹۴ (۲), pp. ۱۰۹-۱۲۰.
- Grabe, W. (۲۰۰۲), Dilemmas for the development of second language reading abilities, in *Methodology in Language Teaching*, J. Richards & W. Renandya (Eds.), Cambridge: Cambridge University Press, pp. ۲۷۷-۲۸۶.

- Heath, S. B. (۱۹۹۱), The sense of being literate: Historical and cross-cultural features, in *Handbook of Reading Research*, R. Barr, et. al. (Eds.), New York: Longman.
- Janzen, J. (۲۰۰۲), Teaching strategic reading, in *Methodology in Language Teaching*, J. Richards & W. Renandya (Eds.), Cambridge: Cambridge University Press, pp. ۲۸۷-۲۹۴.
- McNamara, D. S. (۲۰۰۷), *Reading Comprehension Strategies*, New York: Lawrence Erlbaum Associates.
- Pearson, P. D. & Fielding, L. (۱۹۹۱), Comprehension instruction in *Handbook of Reading Research*, R. Barr, et. al. (Eds.), White Plains, NY: Longman.
- Stanovich, K. (۱۹۹۲), The psychology of reading: Evolutionary and revolutionary developments in *Annual Review of Applied Linguistics*, W. Grabe (Ed.), ۱۲: Literacy, New York: Cambridge University Press, pp. ۳-۳۰.

